

YOSHLARDA HUQUQIY MADANIYATNI SHAKLLANTIRISHDA HUQUQIY ONG VA HUQUQIY MADANIYATNING AHAMIYATI

Abruyev Shohruh Abdulaziz o'g'li

Mehnat va Ijtimoiy Munosabatlar Akademiyasi Yurisprudensiya yo'nalishi

101-24 guruh talabasi

Shohruhabruev6@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada yoshlarda huquqiy madaniyatni shakllantirishda huquqiy ong va huquqiy madaniyatning o'rni, ularning ijtimoiy-siyosiy jarayonlardagi ahamiyati tahlil qilingan. Huquqiy ong – fuqarolarning huquqiy bilim, qarash va mas'uliyatga bo'lgan munosabatini ifodalasa, huquqiy madaniyat – jamiyat taraqqiyoti va barqarorligining muhim asosidir. Shuningdek, maqolada huquqiy ongni yuksaltirishda ta'lim, oilaning o'rni, qonuniylik targ'iboti va xalqaro tajriba tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: huquqiy ong, huquqiy madaniyat, yoshlar, ta'lim, fuqarolik, qonuniylik.

Mustaqil O'zbekistonning huquqiy demokratik davlat sifatida shakllanish jarayonida fuqarolarning, ayniqsa yoshlarning huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini yuksaltirish masalasi dolzarb vazifalardan biri bo'lib qolmoqda. "Huquqiy ong – huquqni anglash, unga hurmat bilan qarash va amal qilish demakdir" degan fikr bejiz aytilmagan. Yoshlarning qalbiga go'daklikdan boshlab qonuniylik, odob-axloq, ijtimoiy javobgarlik g'oyalarini singdirish – jamiyatning har bir bo'g'ini, avvalo ta'lim muassasalari va oilaning muhim burchidir.

ASOSIY QISM

Huquqiy ong va huquqiy madaniyat jamiyat taraqqiyotida muhim o'rin tutadi. Huquqiy ong – fuqarolarning huquq va majburiyatlarini anglash darajasi bo'lsa, huquqiy madaniyat – bu ongning amaliy ifodasidir. Bu tushunchalar bir-biri bilan uzviy bog'liq bo'lib, huquqiy ong shakllanmasdan huquqiy madaniyatni tasavvur etib bo'lmaydi. Huquqiy ongni shakllantirishda quyidagi omillar muhim rol o'ynaydi:

- Maktab va oliy ta'lim muassasalarida huquqiy fanlarni o'qitish;
- Huquqiy tarbiya bo'yicha oilaviy muhit;
- Televideniye, matbuot va ijtimoiy tarmoqlarda qonuniylik targ'iboti;
- Huquqiy seminar, trening va musobaqalar;
- Sud-huquq tizimi bilan tanishuv va yuridik amaliyotlar.

Ta'limda huquqiy ongni shakllantirish uchun "Huquq asoslari" fanini interaktiv metodlar orqali o'qitish, qonunchilik yangiliklarini tushunarli tilda yetkazish, huquqiy viktorinalar va sud jarayonlarini sahnalashtirish samarali vositalardir.

1997-yil 29-avgustda qabul qilingan "Jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirish Milliy dasturi"da huquqiy savodxonlik, qonuniylikka hurmatni oshirish, jamiyat hayotiga faol fuqarolik ishtirokini rag'batlantirish kabi masalalarga alohida e'tibor qaratilgan. Shuningdek, Prezidentning 2019-yil 9-yanvardagi PF-5618-son Farmoni bilan bu tizim

yanada takomillashtirilib, samarali mexanizmlar ishlab chiqildi. Unda yoshlarning huquqiy ongini oshirishda internet, OAV va ta'lim tizimining o'rni ko'rsatib berilgan. Huquqiy ong jamiyat taraqqiyotining ajralmas bo'lagi sifatida inson tafakkuri va faoliyatining ijtimoiy shakllanishiga xizmat qiladi. U davlat siyosatining, huquqiy institutlarning va ma'naviy qadriyatlarning o'zaro uyg'unlashuvi natijasida yuzaga keladi. Huquqiy ong ijtimoiy ongning tarkibiy qismi bo'lib, unga falsafiy, diniy, mafkuraviy va axloqiy tushunchalar bevosita ta'sir etadi. Bu esa har bir yoshning ichki dunyosida qonunlarga nisbatan hurmat, mas'uliyat va ijtimoiy faol pozitsiyani shakllantiradi.

Huquqiy madaniyat – bu faqat huquqni bilish emas, balki unga amal qilish, uni qadrlash, va huquqiy normalar asosida hayot kechirishni anglatadi. Jamiyatda yuqori huquqiy madaniyat mavjud bo'lsa, u yerda qonunbuzarliklar kamayadi, ijtimoiy barqarorlik mustahkamlanadi. Aynan shuning uchun ham Prezident tomonidan ilgari surilgan huquqiy ong va madaniyatni oshirish siyosati ijtimoiy barqarorlik va taraqqiyot uchun muhim omil sifatida qaralmoqda. Huquqiy ong va madaniyatni yuksaltirishda yoshlarning ijtimoiy-huquqiy faolligini oshirish, ularning fikrini eshitish, tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash, maktab va oliy ta'lim muassasalarida tanlov, olimpiada va seminar-treninglar tashkil qilish, yoshlar ishtirokidagi huquqiy loyihalarga mablag' ajratish kerak. Bu yoshlarning huquqiy bilimlarini amalda sinovdan o'tkazishiga va jamiyatda faol ishtirok etishiga turtki beradi.

XULOSA

Yoshlar orasida huquqiy ong va madaniyatni shakllantirish – jamiyat taraqqiyotining asosi bo'lib, bu yo'lda ta'lim, ijtimoiy institutlar va oilaning birgalikdagi harakati zarur. Qonunlarni bilgan, ularga hurmat bilan qaraydigan yoshlar davlatning poydevorini mustahkamlovchi kuchdir. Har bir fuqaro, ayniqsa yoshlar huquq va burchlarini anglab yetgan taqdirdagina huquqiy demokratik jamiyatda faol ishtirok etishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi.
2. Davlat va huquq nazariyasi. H.B.Boboyev, H.T.Odilqoriyev. – T.: Iqtisodiyot va huquq dunyosi, 2000.
3. Islomov Z.M. Davlat va huquqning umumnazariy muammolari.
4. Odilqoriyev X. Konstitutsiya va fuqarolik jamiyati. – T.: Sharq, 2002.
5. Saidov A.X., Toshqulov J.O'. Mustaqillik va huquqiy mafkura. T., 1995.
6. Xalilov E.H. Ijtimoiy turmushda huquqiy ongning o'rni. – T.: O'zbekiston, 1997.
7. PF-5618-sonli Farmon, 09.01.2019. "Huquqiy ong va madaniyatni yuksaltirish tizimini takomillashtirish to'g'risida".